จากสวนมะขาม สู่ฐานข้อมูลพันธุ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

“มะขามหวานเพชรบูรณ์” มีการปลูกและขยายพันธุ์มายาวนานกว่า 100 ปี
แต่รู้หรือไม่ว่า มะขามหวานเพชรบูรณ์ไม่ได้มีเพียงพันธุ์เดียว”

จากการสำรวจแปลงปลูกมะขามหวานในจังหวัดเพชรบูรณ์ นักวิจัยได้เก็บข้อมูลจากแปลงเกษตรกร ดังนี้

13 แปลงเกษตรกร
แปลง

22 พันธุ์ที่รวบรวมได้
พันธุ์

3 กลุ่มพันธุ์
กลุ่ม

บันทึกตำแหน่งแปลงด้วยระบบ GPS เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและค้นหาแหล่งพันธุ์

3 กลุ่มพันธุ์มะขามหวานเพชรบูรณ์

กลุ่มที่ 1
พันธุ์การค้า 11 พันธุ์

- ประกายทอง
- ประกายเพชร
- ขันตี
- ขันตีฝักดาบ
- ศรีชมภู
- ศรีชมภูท้องปลิง
- สีทอง
- อินทผลัม
- เพชรบัวทอง
- ศรีภักดี
- สีทองเบา

กลุ่มที่ 2
พันธุ์พื้นเมือง
ที่เป็นอัตลักษณ์ 6 พันธุ์

- หมื่นจง
- หวานล่อน
- น้ำผึ้ง
- กล้วยตาก
- เล็กมือนาง
- ปากดุก

กลุ่มที่ 3
พันธุ์ใหม่ 5 พันธุ์

- เพชรชับเปิบ
- เพชรอัมพร
- เพชรป่าสัก
- เพชรน้ำผึ้ง
- เพชรสายพิน

ความหลากหลายของพันธุ์
คือ ทรัพยากรสำคัญที่ควรได้รับการศึกษา
และอนุรักษ์ไว้ เพื่อประโยชน์
ของจังหวัดเพชรบูรณ์

ตัวอย่างข้อมูลภาพจากการสำรวจพันธุ์

ทำไมต้องเก็บรักษาพันธุ์พื้นเมือง?

อาทิ พันธุ์น้ำผึ้ง หวานล่อน ปากดุก และกล้วยตาก มีการปลูกและเก็บรักษาในสวนของเกษตรเป็นหลัก และจำหน่ายผลผลิตไม่มากนัก หากไม่ขยายพันธุ์หรือส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ พันธุ์เหล่านี้อาจมีจำนวนลดลงในอนาคต

มะขามหวานหนึ่งฝัก ที่มีเรื่องราวมากกว่าความหวาน

มะขามหวานเพชรบูรณ์ไม่ได้มีคุณค่าเพียงเพราะรสชาติหวานอร่อย แต่ยังสะท้อนถึงภูมิปัญญาของเกษตรกร ความหลากหลายของพันธุ์ และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพืชที่สืบทอดกันมายาวนาน การค้นพบและบันทึกมะขามหวานถึง 22 พันธุ์ ทำให้เราเห็นว่าภายใต้สวนมะขามที่ดูเหมือนธรรมดา ยังมีความหลากหลายทางพันธุกรรมและเรื่องราวของแต่ละพันธุ์ซ่อนอยู่

ที่มา : อิสระ พุทธสิมมา สุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ ณัฏฐิมา ไชยิตเจริญกุล ศิริวรรณ อำพันฉาย ปณิพัท กฤษสมัคร ณัฐพร เสียงอ่อน ชาลิสา แจ้งสกุล บดินทร สอนสุภาพ ปาจรีย์ อินทะชุบ วีรกรณ์ แสงไสย์ สโรชา กึงสุข เพ็ญรัตน์ เทียมเพ็ง สายน้ำ อุดพ้วย มะโนรัตน์ สุดสงวน พรศิริ บุญพุ่ม เพชรลดา นวลตาล วุฒิ ศรีวิชัย วิชุตา ควรหัตร์ กัลยลักษณ์ เสนาะสำเนียง ภาณุมาศ โคตรพงศ์ ทิวาพร ผดุง สุรกิตติ ศรีกุล กฤชพร ศรีสังข์ และจิตอาภา จิจุบาล. 2567. โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการผลิตมะขามหวานเพชรบูรณ์. หน้า 1-344. ใน: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) 2567. กรมวิชาการเกษตร.
เรียบเรียง : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์

